

Prima instanță: Judecătoria Strășeni (jud. I. Chiroșca)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, I. Muruianu, V. Efros)

DECIZIE

29 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecătorii:

Tatiana Vieru

Svetlana Filincova

Nicolae Craiu

Mariana Pitic

Oleg Sternioală

examinând în ședință publică recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată "Rolina-Grup", prin intermediul avocatului Crețu Adrian,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea cu Răspundere Limitată "Rolina-Grup" împotriva Societății cu Răspundere Limitată "Paticris" cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 16 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă :

La 17 iulie 2014, SRL „Rolina Grup” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Paticris” privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, între pârâtul SRL „Paticris”, care are calitate de client, și reclamantul SRL „Rolina-Grup”, care are calitate de antreprenor, la data de 11 martie 2013 și la 01 iulie 2013, au fost încheiate contractele de antrepriză nr. 1, prin care reclamantul și-a luat angajamentul de demolare a bunului imobil existent format din subsol + parter, amplasat pe lotul de teren cu nr. cadastral 8028201198, situat în or. Strășeni, sat. Pânășești. Conform contractului din data de 01.07.2013, reclamantul și-a luat angajamentul de demarare a lucrărilor de construcție a unui centru de agrement în mărime de 18,00 m x 24,00 m, cu regimul de înălțime D+P+E+M, amplasat pe lotul de teren cu același număr cadastral situate pe aceeași adresă.

Menționează reclamantul că, la data de 01 mai 2013 și la 05 iulie 2013, au fost încheiate contractele de antrepriză cu nr. 2, prin care reclamantul și-a asumat obligația de a demara lucrări de amenajare a lotului de teren cu tăierea arborilor existenți, compactarea terenului cu pământ, nivelarea terenului. La data de 08 iulie 2013, a fost încheiat contractul de antrepriză nr. 3, între reclamant și pârât, prin care reclamantul conform obiectului contractului a demarat lucrările de construcție a aceluiași centru de agrement.

Relevă că, în baza contractelor sus indicate reclamantul avea obligația de a efectua lucrările conform obiectului contractelor, iar pârâtul de a achita costul lucrărilor

executate conform p. 6.3 din contractele respective.

Precizează că, pe perioada executării contractului, reclamantul a executat lucrări în sumă de 414430,34 lei, iar pârâtul a achitat o parte din lucrările executate în sumă de 90000 lei și refuză să achite lucrările executate și predate conform proceselor-verbale de recepție a lucrărilor din luna martie-mai 2013, august-octombrie 2013.

Susține că, există două procese-verbale de recepție a lucrărilor executate care se află în ambele exemplare la pârât și conform calculelor efectuate (414430,34 lei - 90000 lei = 324430,34 lei) suma datorată de către pârât constituie 324430,34 lei.

Argumentează că, deoarece încercarea reclamantului de a soluționa litigiul pe cale amiabilă nu s-a soldat cu succes, acesta s-a adresat în instanța de judecată cu prezenta acțiune.

Solicită reclamantul admiterea acțiunii și încasarea din contul pârâtului în beneficiul său a sumei în mărime de 324430,34 lei.

Prin hotărârea din 12 martie 2016 a judecătorei Strășeni s-a admis cererea de chemare în judecată și s-a încasat de la SRL „Paticris” în beneficiul SRL „Rolina-Grup” datoria în sumă de 324430,34 lei și taxa de stat în mărime de 9732 lei.

Prin decizia din 16 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul depus de SRL „Paticris”, s-a casat hotărârea din 12 martie 2016 a judecătorei Strășeni și s-a emis o hotărâre nouă de respingere a acțiunii înaintată de SRL „Rolina-Grup”. Concomitent, s-a încasat din contul SRL „Rolina Grup” în beneficiul SRL „Paticris” taxa de stat achitată pentru depunerea apelului, în sumă de 3600 lei.

La 01 august 2016, SRL „Rolina-Grup”, prin intermediul avocatului Crețu Adrian, a declarat recurs împotriva deciziei din 16 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia cu menținerea hotărârii instanței de fond.

În motivarea recursului s-a invocat că, instanța de apel a interpretat eronat clauzele contractuale nr. 2 din 01.05.2013 și nr. 2 din 05.07.2013 cu privire la executarea lucrărilor de amenajare a lotului de teren cu nr. cadastral 8028201198, lucrări pentru care recurentul a solicitat încasarea datoriei. Mai mult ca atât, intimatul a semnat facturile fiscale cu denumirea lucrări de amenajare.

Menționează recurentul că, instanța de apel, a apreciat greșit și faptul că în rubrica șase a facturilor fiscale este indicat punctul de descărcare mun. Chișinău și nu sat. Pânășești, deoarece compania SRL „Rolina Grup” are activitate în domeniul construcției și majoritatea șantierelor se află în mun. Chișinău, după care materialele procurate angro se repartizează la diferite obiecte.

Precizează recurentul că, actul de constatare din 17.03.2015 nu poate fi servi drept probă de respingere a acțiunii, or lucrările executate conform procesului-verbal de recepție a lucrărilor nr. 1 țin de pregătirea terenului pentru demararea construcției, acțiuni ce nu au fost obiectate de către intimat la semnarea procesului-verbal nr.1 și nr. 6.

Declară recurentul că, probele prezentate în susținerea poziției sale și anexate la dosar merită a fi apreciate în ansamblul lor ca fiind dovezi pertinente și concludente pentru admiterea acțiunii, cu atât mai mult că, la semnarea facturilor, cât și a proceselor –verbale nu au fost semnalate de către intimat ca fiind întocmite cu încălcarea legislației în vigoare.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 16 iunie 2016, iar recurentul Societatea cu Răspundere Limitată ”Rolina-Grup”, prin intermediul avocatului Crețu Adrian, a declarat recurs la 01 august 2016, ceea ce denotă că recursul a fost declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 08 februarie 2017 Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, pentru elucidarea problemelor de legalitate invocate în cererea de recurs, precum și pentru stabilirea unor circumstanțe importante ale pricinii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a invitat părțile în proces să se prezinte în ședință de judecată.

În ședința instanței de recurs din 22 martie 2017 s-au prezentat: directorul SRL „Rolina Grup” – Bumbu Petru, juristul SRL „Rolina Grup” - Cuțchi Vitalie, administratorul SRL „Paticris” - Chintea Lucia și avocatul Popa Grigore.

Recurentul SRL „Rolina Grup” – administratorul Bumbu Petru și juristul SRL „Rolina Grup” - Cuțchi Vitalie, în cadrul ședinței instanței de recurs, au susținut recursul declarat, solicitând admiterea acestuia, conform motivelor de fapt și de drept invocate.

Administratorul SRL „Paticris” - Chintea Lucia și avocatul Popa Grigore, în ședința instanței de recurs, au solicitat respingerea recursului, conform motivelor invocate în referința depusă la cererea de recurs.

Audiind declarațiile participanților la proces, examinând argumentele invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de SRL ”Rolina-Grup”, prin intermediul avocatului Crețu Adrian, și va casa decizia instanței de apel cu remiterea pricinii la rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Astfel, aprecierea temeiniciei și legalității hotărârilor instanțelor judecătorești inferioare, revine instanței de recurs prin prisma problemei de drept indicate și normelor ce guvernează prezentul raport juridic litigios, după cum urmează.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească, pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (1)-(3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare

probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu dispozițiile art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Or, în conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referentelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatările de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărîrii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărîrii în întregul ei.

Din materialele pricinii rezultă că prin contractul de antrepriză nr. 1 din 11.03.2013, reclamantul și-a asumat angajamentul de demolare a bunului imobil existent format din subsol + parter, amplasat pe lotul de teren cu nr. cadastral 8028201198, situat în rl Strășeni, sat. Pânășești. (f.d. 13-14)

Prin contractului de antrepriză nr. 1 din 01.07.2013, reclamantul și-a asumat angajamentul de demarare a lucrărilor de construcție a unui centru de agrement în mărimea de 18,00 m x 24,00 m, cu regimul de înălțime D+P+E+M, amplasat pe lotul de teren cu același nr. cadastral situat pe aceeași adresă. (f.d. 11-12)

Conform procesului-verbal nr. 1 de recepție a lucrărilor au fost executate lucrări de demolare în perioada martie-mai 2013, valoarea de deviz constituind suma de 273557,01 lei. (f.d. 16)

Prin contractele de antrepriză nr. 2 din 01.05.2013 (f.d. 5-6) și din 05.07.2013 (f.d. 9-10), reclamantul și-a asumat angajamentul de a demara lucrări de amenajare a lotului de teren cu tăierea arborilor existenți, compactarea terenului cu pământ, nivelarea terenului.

Prin contractul de antrepriză nr. 3 din 08.07.2013 reclamantul și-a asumat angajamentul de demarare a lucrărilor de construcție a unui centru de agrement în mărime de 18,00 m x 24,00 m, cu regimul de înălțime D+P+E+M, amplasat pe lotul de teren cu același număr cadastral situate pe aceeași adresă. (f.d. 7-8)

Conform pct. 6.5 din contractele respective, reclamantul și-a asumat angajamentul de a efectua lucrările conform obiectului contractului, iar pârâtul de a achita costul construcțiilor executate.

Conform procesului-verbal nr. 6 de recepție a lucrărilor au fost executate de către reclamant lucrări de construcție în perioada august – octombrie 2013, valoarea de deviz constituind suma de 209430,34 lei. (f.d. 17)

Astfel, conform proceselor-verbale de recepție a lucrărilor de construcție nr. 1 și nr. 6, semnate de ambele părți, însoțite de facturile fiscale din 24.09.2013, 13.09.2013,

04.09.2013, 17.09.2013, 19.09.2013, 11.12.2013 se confirmă faptul că pârâtul a recepționat lucrările efectuate de către reclamant în sumă totală de 414430,34 lei (f.d. 16-23)

Conform actului de verificare din 17.07.2014 se constată că pârâtul a achitat reclamantului suma de 90000 lei, având la 30.06.2014 o restanță față de reclamant în sumă de 324430,34 lei. (f.d. 28)

Prin pretenția înaintată de către reclamant în adresa pârâtului s-a solicitat achitarea în termen de 10 zile calendaristice, de la recepționarea somației, a datoriei în sumă de 324430,34 lei (f.d. 15). Însă, deoarece soluționarea litigiului pe cale amiabilă nu s-a soldat cu succes, reclamantul s-a adresat în instanța de judecată cu prezenta acțiune.

Curtea de Apel Chișinău, fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a ajuns la concluzia că soluția dată de către instanța de apel este una neîntemeiată, deoarece a admis o examinare superficială și arbitrară a pretențiilor înaintate, prin ce se impune casarea hotărârii cu remiterea pricinii la rejudecare.

La acest capitol, Colegiul reține că, la examinarea pricinii, instanța de apel a respins acțiunea înaintată de SRL „Rolina Grup” fără a da o apreciere lucrărilor executate de către reclamant.

Ori, din materialele pricinii rezultă că reclamantul totuși a executat careva lucrări de construcție la pârât, acest fapt se confirmă și prin factura fiscală din 11.02.2013, semnată de către ambele părți, din care rezultă că au fost efectuate lucrări de construcție în sumă de 209430,34 lei (f.d. 23), precum și din devizul ce a fost stabilit și în procesul-verbal nr. 6 de recepție a lucrărilor de construcție pe perioada august – octombrie 2013 (f.d. 17), precum și a fost recunoscut de reprezentantul pârâtului în cadrul ședinței de judecată.

Tot aici, este de menționat că, conform concluziei raportului de constatare tehnico-științific nr. 058 din 15 februarie 2016, costul lucrărilor de construcție îndeplinite la construcția bunului imobil, construcție nefinisată, amplasată pe terenul cu nr. cadastral 8028201198 situat în sat. Pânășești, rl Strășeni, de către persoana juridică constituie suma de 243255,33 lei. (f.d. 157-174)

Prin urmare, Colegiul reține că, instanța de apel, adoptând soluția s-a axat pe avizul tehnic elaborat la 06.04.2015 elaborat de către expertul Scamina Raisa în care s-a indicat că antreprenorul nu a executat în proporție de 100% lucrările prevăzute în contractele de antrepriză și respectiv suma indicată atât în factura fiscală din 11.02.2013, cât și în procesul-verbal nr. 6 de recepție a lucrărilor de construcție pe perioada august – octombrie 2013 în mărime de 209430,34 lei nu este probată și nu corespunde volumului de lucrări executate.

La caz, însă, Colegiul menționează că, instanța de apel nu și-a argumentat poziția de respingere a concluziei raportului de constatare tehnico-științifică nr. 058 din 15 februarie 2016, prin care s-a constatat că reclamantul a efectuat lucrări de construcție în sumă de 243255,33 lei.

Mai mult ca atât, din textul actului de dispoziție contestat se deduce că, instanța de apel referindu-se la neîndeplinirea de către reclamant a lucrărilor ce țin de amenajarea terenului a considerat ca întemeiată concluzia expusă în raportul de constatare tehnico-

științific nr. 058 din 15 februarie 2016 privind nedepistarea efectuării de către SRL „Rolina Grup” a cărorva lucrări de terasament, amenajare, de nivelare a terenului cu nr. cadastral 8028201198 din sat. Pânășești, rl Strășeni.

Respectiv, Colegiul analizând conținutul deciziei contestate relatează că, instanța de apel a examinat pricina superficial, deoarece același raport de constatare tehnico-științific pentru unele circumstanțe ale cauzei a constituit ca fiind o probă pertinentă și veridică, iar în alte situații fiind ignorat.

Mai mult ca atât, faptul executării unor lucrări de amenajare, tăierea arborilor, compactarea pământului, evacuarea gunoiului a fost invocat de către reclamant în ședința instanței de recurs, iar reprezentantul intimatului nu a obiectat acest fapt.

De asemenea, reclamantul a solicitat în prezenta acțiune încasarea sumei în mărime de 324430,34 lei cu titlu de restanță a lucrărilor executate la pârât, însă atât în textul decizie instanței de apel, cât și în materialele cauzei lipsește un deviz de calcul ce atestă destinația plăților solicitate.

În atare circumstanțe, Colegiul notează că la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează a verifica aspectele menționate supra și să le dea o apreciere corectă în urma precizărilor părților a circumstanțelor cauzei, care vor aduce la rezolvarea pricinii, luându-se în considerare faptul că, în conformitate cu art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant în raport cu normele de drept și obiecțiile părților opoente.

Astfel, instanța de apel, la rejudecarea cauzei urma să stabilească care lucrări anume au fost executate de către reclamant, dacă coincide volumul și caracterul acestora cu conținutul proceselor-verbale de recepție a lucrărilor, în condițiile când reprezentanții ambelor părți au indicat la necorespunderea datelor din actele menționate realității.

De asemenea, pentru a pronunța o soluție corectă instanța urmează să stabilească care este caracterul plăților pretinse de reclamant, având în vedere solicitarea cumulativă a sumei de 324430,34 lei.

Clasificarea acestuia aspect este necesară pentru a stabili volumul și lucrările executate de reclamant.

În consecință, instanța de recurs conchide că, instanța de apel, fiind împuternicită cu examinarea pricinii în fond sub aspect devolutiv la judecarea apelului, nu a constatat și elucidat toate circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii în fond, și ca urmare, a pronunțat o soluție eronată.

La caz, Colegiul menționează obligația instanței de apel de a verifica legalitatea hotărârii în întregul ei, independent de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, în conformitate cu art. 373 alin. (4) Cod de procedură civilă.

Totodată, Colegiul reiterează că norma procedurală enunțată supra obligă instanța de apel de a verifica legalitatea soluției adoptate de prima instanța în raport cu pretențiile înaintate, circumstanțele de fapt și de drept invocate.

De asemenea, conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999). Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor

de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui prezenta pricină civilă la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Colegiul relevă că la rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele enunțate supra, rezultând atât din pretențiile înaintate de Societatea cu Răspundere Limitată "Rolina-Grup", prin intermediul avocatului Crețu Adrian, cât și din obiecțiile părților invocate în raport cu normele de drept aplicabile raportului litigios.

În baza celor expuse, în conformitate art. art. 445 alin. (1) lit. c), 445 alin.(3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată "Rolina-Grup", prin intermediul avocatului Crețu Adrian.

Se casează decizia din 16 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea cu Răspundere Limitată "Rolina-Grup" împotriva Societății cu Răspundere Limitată "Patricis" cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Svetlana Filincova

Nicolae Craiu

Mariana Pitic

Oleg Sternioală